

A STUDY OF LOGISTIC APPROPRIATE AREAS FOR INTERNATIONAL AGING COMMUNITIES USING A HIERARCHICAL ANALYSIS PROCESS : A CASE STUDY OF CHIANG KHONG DISTRICT CHIANG RAI

Received Date: 2024, January 4

Revised Date: 2024, January 23

Accepted Date: 2024, February 14

Watchara Watanarawee*

Kwanruan Sinnarong*

ABSTRACT

The objective of this surveyed research was to study the logistics appropriate areas for the international old age community of Chiang Khong District, Chiang Rai by using Hierarchical Analysis Process. The population and sample were accessibility of 8 Sub-districts in Khong District, Chiang Rai and citizens, community leaders and agencies in the targeted areas. The tools used in this study were data record form from surveyed, GPS Logger, data record form from focus group discussion and committee's voting form.

The research results are as follows.

Using of Analysis Hierarchical Process according to the initial criteria level 1 obtained the initial target area in 3 Sub-district, those are Wieng, Krueng and Boonrueng. Exploring the field surveyed and focus group discussion, according to level 2 criteria of Hierarchical Analysis Process found that the most appropriated area for international aging community in Chiang Khong District is the area in Sub-district Wieng, which has highest weighted score of 4.74 points, followed by Khreung with 4.59 and Bun Rueang with 4.57, respectively.

Keywords: Logistics, International Aging Communities, Analytical Hireachy Process.

* Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding author e-Mail: k.sinnarong@hotmail.com

การศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมทางโลจิสติกส์สำหรับชุมชนปัจฉิมวัยนานาชาติด้วย กระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น : กรณีศึกษา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 4 มกราคม 2567

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 23 มกราคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2567

วัชร วัธนารวิ*

ขวัญเรือน สิ้นณรงค์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมทางโลจิสติกส์สำหรับชุมชนปัจฉิมวัยนานาชาติในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ พื้นที่ใน 8 ตำบล ของอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และประชาชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทรัพยากรของพื้นที่ จากงานภาคสนาม GPS Logger แบบบันทึกข้อมูลในการประชุมกลุ่ม และแบบลงคะแนนสำหรับการ

ผลการวิจัยมีดังนี้

เมื่อใช้เทคนิคการเลือกทำเลที่ตั้งด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น ตามเกณฑ์ขั้นต้นระดับที่ 1 ได้พื้นที่เป้าหมาย 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียง ตำบลศรี และตำบลบุญเรือง จากนั้นเมื่อออกสำรวจพื้นที่ภาคสนาม และการประชุมกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลพิจารณาตามการถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์ ระดับที่ 2 พบว่า ตำบลเวียง พื้นที่ที่เหมาะสมในการเป็นชุมชนปัจฉิมวัยนานาชาติในอำเภอเชียงของมากที่สุด คือ ตำบลเวียง ซึ่งได้คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด 4.74 คะแนน ส่วนตำบลศรี 4.59 คะแนน และตำบลบุญเรือง 4.57 คะแนน ตามลำดับ

คำสำคัญ: โลจิสติกส์, ชุมชนปัจฉิมวัยนานาชาติ, กระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น

* คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Corresponding author e-Mail: k.sinnarong@hotmail.com

บทนำ

จังหวัดเชียงราย ได้รับมติจากคณะรัฐบาลกำหนดให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZs) จำนวน 3 เขต ด้วยกัน ในอำเภอเชียงของ อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าการลงทุนจากทั้งในประเทศ และในต่างประเทศ ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเป็นหลัก โดยกำหนดให้พื้นที่ อำเภอเชียงของ จะพัฒนาเป็นศูนย์การค้า การท่องเที่ยว ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ เตรียมพื้นที่ศูนย์โลจิสติกส์ พาณิชยกรรม และสำนักงานการค้า และศุลกากร (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ออนไลน์, 2561) ซึ่งนอกจากศักยภาพเหล่านี้แล้ว ที่ผ่านมามีประเทศไทยยังได้รับการกล่าวขานถึงความเป็นเมืองน่าอยู่ในระดับโลก โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย เคยได้รับรางวัลเมืองน่าอยู่จากการดูแลสิ่งแวดล้อมดีเยี่ยมระดับโลก จึงเป็นที่น่าสนใจของชาวต่างชาติให้มาเยี่ยมชมอยู่เสมอมา

เมื่อมีการค้าการลงทุน ก่อปรกับความเป็นเมืองน่าอยู่ของจังหวัดเชียงราย การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในด้านการเป็นที่พักอาศัยของนานาชาติจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่นานาประเทศทั่วโลกล้วนแต่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ และจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้ส่งผลทั้งต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะแสวงหาชุมชนที่เหมาะสมที่สามารถพักอาศัย มีการบริการด้านสาธารณสุข ด้านอาหาร รวมถึงกิจกรรมในการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมในทุกด้าน (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2562, หน้า 21) เมื่อนำเอาโอกาสจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน มารวมกับความเมืองสงบ หลากหลายวัฒนธรรม บรรยากาศและภูมิอากาศที่ดี ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ประกอบเข้ากับการย่างเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของนานาชาติ จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่จะนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้หล่อหลอมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นชุมชนของผู้สูงวัยนานาชาติ ที่จะใช้เป็นแหล่งพำนักรถ เพื่อพักผ่อน ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอเชียงของ ซึ่งนอกจากจะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว ในแง่ของทำเลที่ตั้งยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงได้อย่างสะดวกอีกด้วย เนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมโยงทั้งทางน้ำและทางบก (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, ออนไลน์, 2564)

ทั้งนี้ ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ โดยในปี 2565 มีผู้สูงวัยที่อายุเกิน 60 ปี มากถึง 12,116,119 คน คิดเป็น 18.3% ของประชากรทั้งหมด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มีผู้สูงอายุจากหลายประเทศมีความต้องการมาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย โดยประมาณการคร่าว ๆ ว่าอาจมีผู้ต้องการเข้ามาใช้ชีวิตบั้นปลายในประเทศไทยมากถึง 10 ล้านคน และจะมีลูกหลานเข้ามาเยี่ยมและท่องเที่ยวในประเทศจำนวนมาก (กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์, 2563)

ดังนั้น หากมีการศึกษาหาแนวทางการจัดตั้งชุมชนผู้สูงอายุในเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างเป็นศูนย์กลางรองรับผู้สูงอายุจากทั่วโลกในการใช้ชีวิตช่วงบั้นปลายชีวิตให้มีความสุข ดำรงชีวิตภายใต้การดูแลของชุมชนผู้สูงอายุนานาชาติ จะเป็นการใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของพื้นที่

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหัวข้อการศึกษาวิจัยหลักที่นำมาพิจารณากันครั้งนี้

ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน จึงมุ่งเน้นในการศึกษาประเด็นของจุดที่ตั้งเพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางโลจิสติกส์ของพื้นที่เป้าหมาย กับทรัพยากรสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตและสุขภาพของผู้สูงวัยนานาชาติ โดยใช้หลักการด้านการพิจารณาทำเลที่ตั้ง ในมิติของโลจิสติกส์ด้านเส้นทางและการเข้าถึง (Accessibility) ในแต่ละอำเภอ ระยะทาง และการเดินทาง นำมาพิจารณาร่วมกับทรัพยากรสำคัญตามหลักทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (Resource base view) เพื่อให้ผลการศึกษานำไปเป็นแนวทางให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการรองรับชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติ และกำหนดเป็นแนวทางการจัดตั้งเขตชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติ ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างให้จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางรองรับผู้สูงวัยจากทั่วโลกในการใช้ชีวิตช่วงบั้นปลายให้มีความสุขต่อไป

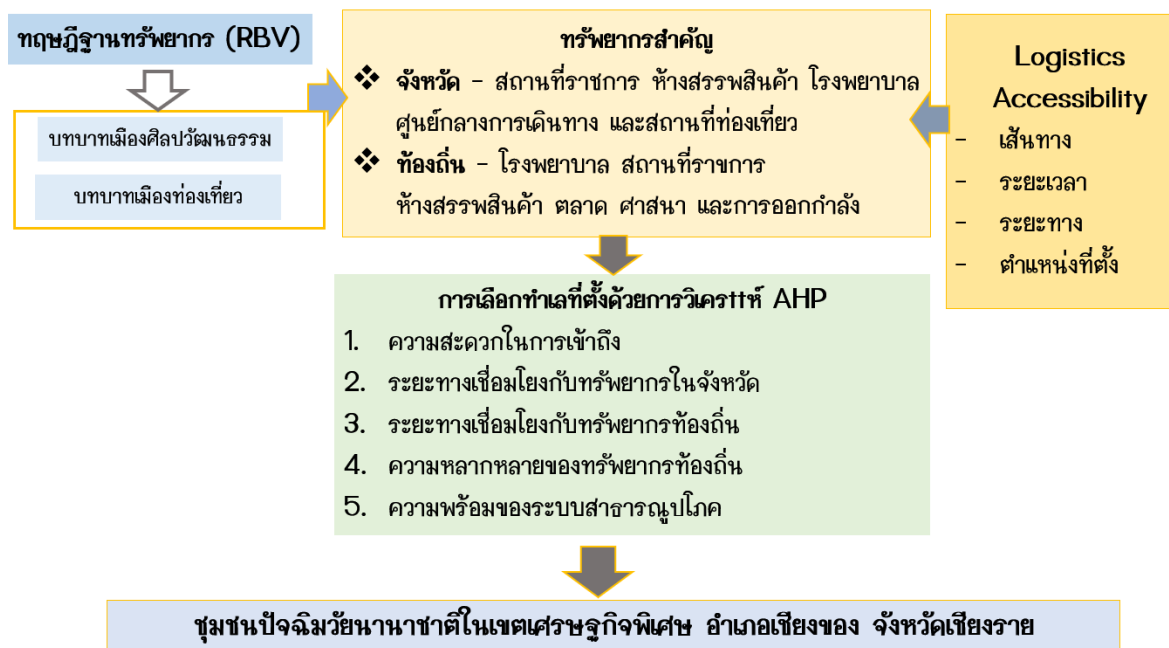
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมทางโลจิสติกส์สำหรับชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับขั้น

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

ทรัพยากรเน้นกระบวนการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดด้วย ซึ่งทรัพยากรที่จะเป็นแหล่งของความได้เปรียบในเชิงแข่งขันได้ ต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ 4 ประการ (Gerhart & Feng, 2021, pp. 1796-1819; Varadarajan, 2020, pp. 89-97) ได้แก่ ความมีคุณค่าของทรัพยากร (Value) ความหายากของทรัพยากร (Rarity) การลอกเลียนแบบไม่ได้ (Inimitability) และการทดแทนไม่ได้ (Not Substitutability) ซึ่งทรัพยากรสำคัญของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอเชียงของ ได้แก่ ความมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นเมืองท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งความสำคัญของสถานที่จำเริญของผู้สูงวัยทั้งในระดับจังหวัด ได้แก่ สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล ศูนย์กลางการเดินทาง และสถานที่ท่องเที่ยว และระดับท้องถิ่น ได้แก่ โรงพยาบาล สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า ตลาด ศาสนา และการออกกำลัง ในการต้องการเส้นทางเข้าถึงโดยง่าย (Logistics accessibility) ทั้งเส้นทาง ระยะเวลา ระยะทาง และตำแหน่งที่ตั้ง ทั้งนี้การเลือกทำเลที่ตั้งจึงใช้วิธีการวิเคราะห์ AHP อันประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระยะทางเชื่อมโยงกับทรัพยากรในจังหวัด ระยะทางเชื่อมโยงกับทรัพยากรท้องถิ่น ความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่น ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เพื่อกำหนดให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource base view) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดว่าการครอบครองทรัพยากรสำคัญ คือ ทรัพยากรที่มีคุณค่า และยากที่จะถูกลอกเลียนแบบ รวมทั้งทรัพยากรนั้นมีความเหมาะสมต่อองค์กรและการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าทฤษฎีฐานทรัพยากรเน้นกระบวนการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดด้วย ซึ่งทรัพยากรที่จะเป็นแหล่งของความได้เปรียบในเชิงแข่งขันได้ ต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ 4 ประการ (Gerhart & Feng, 2021, pp. 1796-1819; Varadarajan, 2020, pp. 89-97) ดังนี้ ประการที่ 1 คือ ความมีคุณค่าของทรัพยากร (Value) คือ คุณลักษณะของทรัพยากรที่ทำให้องค์กรสามารถสร้างคุณค่า และนำเสนอคุณค่านั้นสู่ลูกค้า หรือทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ประการที่ 2 คือ ความหายากของทรัพยากร (Rarity) คือ ทรัพยากรที่องค์กรอื่น ๆ ไม่มีความหายากของทรัพยากร พิจารณาจากจำนวนองค์กรที่ครอบครองทรัพยากรนั้น เพราะหากองค์กรอื่น ๆ สามารถครอบครองทรัพยากรชนิดนี้ได้ จะไม่ถือว่าทรัพยากรชนิดนี้หายาก ประการที่ 3 ได้แก่ การลอกเลียนแบบไม่ได้ (Inimitability) และการทดแทนไม่ได้ (Not Substitutability) เป็นคุณลักษณะที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบหรือสร้างขึ้นใหม่ หรือต้องใช้ต้นทุนสูงมากในการลอกเลียนแบบ ส่วนคุณลักษณะของการทดแทนไม่ได้ นั่นคือ ทรัพยากรที่ไม่สามารถให้ทรัพยากรประเภทอื่นมาใช้ทดแทนหน้าที่ได้ คุณลักษณะเฉพาะประการที่ 4 คือ การที่องค์กรนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ (Organized to capture value) องค์กรต้องสามารถบริหารจัดการเพื่อนำทรัพยากรที่มีคุณค่าเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสามารถในการแข่งขันได้ (Gerhart & Feng, 2021, pp. 1796-1819)

ปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2562, หน้า 3) และพงษ์มณฑา เกษรไพบูลย์ (2560, หน้า 113) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตหรือการมีชีวิตที่ดีในผู้สูงอายุ ว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) การมีความสุขทางด้านจิตใจ หมายถึง ประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาที่มีคุณภาพ โดยประเมินได้จากผลกระทบระดับความสุขที่ได้รับ และความสำเร็จที่ได้บรรลุตามความต้องการ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง ความสามารถในการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งรวมถึงการทำหน้าที่ของร่างกาย การมีสุขภาพที่ดี การรับรู้ที่ถูกต้อง และพฤติกรรมทางสังคมที่ถูกต้อง และ 3) สิ่งแวดล้อมของบุคคล หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่อยู่อาศัย บุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้สูงอายุ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน บุคคลอื่นทั่วไปที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ สถานภาพทางสังคม อายุ เชื้อชาติ และเศรษฐกิจ สถานภาพสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่

การตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP) เป็นวิธีการตัดสินใจที่ช่วยแก้ปัญหาที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น โดยอาศัยกระบวนการเลียนแบบจากพฤติกรรมของมนุษย์ โดยแยกองค์ประกอบของปัญหาตามระดับ จากนั้นจึงให้น้ำหนักเปรียบเทียบในแต่ละปัจจัยของปัญหาในแต่ละลำดับขั้นตามทางเลือกต่าง ๆ จนได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (วรานุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2565, หน้า 134-147) ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติโดยย่อ คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแผนภูมิลำดับขั้น โดยระดับขั้นที่ 1 แสดงเป้าหมายของการตัดสินใจ ระดับขั้นที่ 2 แสดงถึงเกณฑ์การตัดสินใจหลัก ที่มีผลต่อเป้าหมายในการตัดสินใจ ระดับขั้นที่ 3 แสดงถึงเกณฑ์ย่อยของการตัดสินใจ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น อาจไม่จำเป็นต้องมี หรืออาจมีหลายระดับขั้นก็ได้ และระดับชั้นล่างสุด หรือระดับชั้นสุดท้าย เป็นทางเลือกที่พิจารณาตามคะแนนที่ได้จากเกณฑ์การตัดสินใจตามกำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 2 ให้น้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจแต่ละเกณฑ์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องหาน้ำหนักความสำคัญของแต่ละเกณฑ์ ขั้นตอนที่ 3 คำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์การประเมิน โดยให้น้ำหนักตามสัดส่วนโดยคะแนนรวมของทุกเกณฑ์ควรเป็น 100% ขั้นตอนที่ 4 นำทางเลือกที่กำหนดไว้มาทำการประเมินผ่านเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจที่ละเกณฑ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของทางเลือก โดยเกณฑ์การให้คะแนนและปรับคะแนนโดยใช้วิธีเดียวกันกับขั้นตอนที่ 3 เช่นกัน ขั้นตอนที่ 5 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 และ 4 มาคำนวณ เพื่อหาคะแนนที่ได้จากเกณฑ์รวมทั้งหมด เพื่อหาทางเลือกที่ได้คะแนนสูงสุด (นภสวันต์ ชมภูนุช, 2558, หน้า 14) อย่างไรก็ตามการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นนั้น ในหลายงานได้เสนอถึงการบูรณาการเครื่องมือใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มเพื่อ Integrate tools อื่น ๆ ร่วมด้วยวิเคราะห์ความไม่แน่นอนร่วมด้วย เช่น กระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision Analysis: MCDA) หรือตรรกศาสตร์คลุมเครือ (Fuzzy logic) (ศิวัชร สงสุทธิ, กอบเกียรติ ผ่องพุดิ และเรืองโร โตกฤษณะ, 2560, หน้า 13-22; นรินทร์ เอื้อศิริวรรณ, วิกรม พนิชการ, ดำรงค์ รังสรรค์ และอุบลรัตน์ วาริชวัฒนะ, 2560, หน้า 17-33; Ransikarbum & Khamhong, 2021 pp. 6481-

6492; Wang, Zhong & Xu, 2018, pp. 1544-1553) แต่เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลา และอื่น ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้ จึงใช้เพียงการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นเบื้องต้นเท่านั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมคณะผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดว่าการใช้ทรัพยากรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นฐานในการได้รับความได้เปรียบในการแข่งขัน ครอบคลุมลักษณะที่แตกต่างกัน 4 ประการ ได้แก่ ความมีคุณค่าของทรัพยากร (Value) ความหายากของทรัพยากร (Rarity) การลอกเลียนแบบไม่ได้ (Inimitability) และการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ (Organized to capture value) ทรัพยากรหลักที่นำมากำหนด คือ ความอุดมสมบูรณ์ของวัฒนธรรมพื้นเมือง บทบาทด้านการท่องเที่ยว โดยเน้นถึงความสำคัญของจุดหมายปลายทางสำคัญที่เข้าถึงได้ง่าย โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น เส้นทาง ระยะทาง และสถานที่ที่เหมาะสม ใช้วิธีการวิเคราะห์ AHP เพื่อเลือกเส้นทาง ระยะทาง และสถานที่สำหรับชุมชนปงนิมวัย นานาชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย วิธีนี้ครอบคลุมปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงระยะทางที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรในจังหวัด ระยะทางที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรท้องถิ่น ความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่น และความพร้อมใช้งานของสาธารณูปโภคเป้าหมาย คือ การกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งชุมชนปงนิมวัยในภูมิภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยขั้นแรกใช้การศึกษาเชิงปริมาณโดยการสำรวจข้อมูลระยะทาง ระยะเวลาในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ และใช้การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มกับประชาชน ผู้นำชุมชนในพื้นที่ จากนั้นใช้กระบวนการการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณจากคณะกรรมการเป็นกระบวนการสุดท้าย

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา คือ พื้นที่ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 ตำบล และประชาชนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 61,946 คน (สำนักบริหารการทะเบียน จังหวัดเชียงราย, ออนไลน์, 2562)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.2.1 คณะกรรมการให้คำแนะนำในเกณฑ์ต่าง ๆ และให้คะแนนจากการประชุมกลุ่ม จำนวน 9 ราย คัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- ด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน
- ผู้บริหารอาวุโสจากศูนย์วัฒนธรรม จำนวน 1 คน
- นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 2 คน
- นักวิชาการด้านโลจิสติกส์ จำนวน 2 คน
- เจ้าหน้าที่สถาปนิกประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประชุมกลุ่ม ได้แก่ ประชาชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบบันทึกข้อมูลทรัพยากรของพื้นที่ โดยเก็บบันทึกข้อมูลจากหน่วยงาน และงานภาคสนามที่เกี่ยวข้อง

3.2 GPS Logger เพื่อเก็บข้อมูลในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ ระยะทาง พิกัดทางดาวเทียมของสถานที่ที่เกี่ยวข้อง

3.3 แบบบันทึกข้อมูลในการประชุมกลุ่ม

3.4 แบบลงคะแนนสำหรับการกรรมการในการให้น้ำหนักปัจจัย และแบบลงคะแนนสำหรับสรุปผลแต่ละพื้นที่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลระดับที่ 1 พื้นที่เบื้องต้น โดยศึกษากฎหมายหรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดของการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในพื้นที่ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการพิจารณาจากคณะกรรมการตามเกณฑ์และให้น้ำหนักแต่ละเกณฑ์ และคัดเลือกพื้นที่เบื้องต้นที่มีคะแนนสูงสุด จำนวน 3 พื้นที่

ขั้นตอนเก็บข้อมูลระดับที่ 2 รายละเอียดของพื้นที่

- 1) ประชุมนักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย เพื่อสรุปขั้นตอน และข้อมูลที่ต้องการในการสำรวจ
- 2) ออกสำรวจเส้นทางโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล และ GPS Logger ในพื้นที่ต่าง ๆ
- 3) บันทึกข้อมูลพิกัดตำแหน่งทาง GPS เพื่อเทียบเคียงพิกัดที่บันทึกกับ Google Plus Code เพื่อความแม่นยำของการคำนวณระยะทาง และเวลา
- 4) บันทึกข้อมูลระยะทาง เวลาเดินทางระหว่างพื้นที่เป้าหมายกับทรัพยากรสำคัญที่ได้กำหนดไว้
- 5) จัดประชุมกลุ่ม (Focus group) ประชาชน และผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 30 คน และคณะกรรมการ เพื่อศึกษาข้อมูลของพื้นที่เพิ่มเติม
- 6) คณะกรรมการให้คะแนนพื้นที่ตามเกณฑ์
- 7) สรุปผลการวิจัย
- 8) เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเกณฑ์การพิจารณา และให้น้ำหนักความสำคัญ โดยให้คะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ทั้งข้อมูลระดับที่ 1 พื้นที่เบื้องต้น และข้อมูลระดับที่ 2 รายละเอียดของพื้นที่

2) ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลตำแหน่งของทรัพยากรของพื้นที่ และ GPS Logger นำมากำหนด Google Plus Code เพื่อกำหนดจุดที่แม่นยำบนแผนที่และนำไปอ้างอิง และคำนวณได้อย่างถูกต้อง

3) คำนวณระยะทาง เวลา การเดินทางระหว่างพื้นที่เป้าหมายกับทรัพยากรสำคัญที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ทรัพยากรในส่วนของจังหวัด ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาลขนาดใหญ่ ศูนย์กลาง การเดินทางของจังหวัด และสถานที่ท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อของจังหวัด ส่วนที่ 2 ได้แก่ ทรัพยากรสำคัญในอำเภอและ ตำบล ซึ่งเป็นสถานที่เช่นเดียวกับของจังหวัด แต่มีตั้งในอำเภอและตำบลนั้น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาลประจำอำเภอ สถานที่ราชการในอำเภอและตำบล ห้างสรรพสินค้าในอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตลาด วัด โบสถ์ มัสยิด และสถานที่สำหรับการออกกำลังกาย

4) นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3 มาใช้ในการประชุมกลุ่มกับประชาชน และผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และคณะกรรมการ จากนั้นจึงให้กรรมการแต่ละท่านให้แต่ละพื้นที่ ตามความเห็นระหว่าง 1-5 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาสรุปหาคะแนนรวมถ่วงน้ำหนัก เพื่อให้คะแนนในแต่ละพื้นที่และสรุปผล

ผลการวิจัย

ในระดับที่ 1 เกณฑ์และน้ำหนักเพื่อเลือกพื้นที่ขั้นต้น โดยพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อกำหนดเฉพาะทางสถาปัตยกรรม และการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง ให้น้ำหนักใน 5 เกณฑ์ (ปรับจาก พงษ์มณฑา เกษรไพบุลย์, 2560) ได้ผลดังนี้ โดยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้คะแนนได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการให้คะแนนเกณฑ์น้ำหนักของเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์	คะแนนจากผู้ทรงคุณวุฒิคนที่									ค่าเฉลี่ย	น้ำหนัก
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
ขนาด	5	5	5	5	5	5	5	5	4.5	4.94	24.7%
ย่านที่ตั้ง	5	4.5	4.5	5	5	4	5	4	2.75	4.42	22.0%
สภาพแวดล้อม	5	5	4	3	5	4.5	4	4	3.25	4.19	20.9%
การเข้าถึง	3.5	2.5	4.5	3.5	3.5	3	4	3	3.25	3.42	17.0%
สาธารณูปโภค	3	2.75	3	3	3	3.5	3	3.25	3.25	3.08	15.4%
										20.06	100%

จากตารางที่ 1 น้ำหนักจากการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ให้น้ำหนักขนาดของที่ดิน 24.7% ให้น้ำหนักย่านทำเลที่ตั้ง 22.0% ให้น้ำหนักสภาพแวดล้อม 20.9% ให้น้ำหนักการเข้าถึง 17.0% และให้น้ำหนักสาธารณูปโภค 15.4%

จากนั้น คณะกรรมการจึงพิจารณาให้คะแนนในแต่ละตำบลตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ ได้ผลดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์ในระดับที่ 1 ของตำบลในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

เกณฑ์/ น้ำหนัก	น้ำหนัก	ตำบล						
		เวียง	บุญเรือง	ศรี	สถาน	ห้วยซ้อ	ศรีดอนชัย	ริมโขง
ขนาด	คะแนนดิบ	4.91	4.20	4.51	4.48	4.57	4.21	4.65
24.7%	ถ่วงน้ำหนัก	1.21	1.04	1.10	1.10	1.13	1.04	1.15
ย่านที่ตั้ง	คะแนนดิบ	4.33	4.70	4.53	3.54	3.70	4.30	3.21
22.0%	ถ่วงน้ำหนัก	0.95	1.03	1.00	0.78	0.81	0.95	0.71
สภาพแวดล้อม	คะแนนดิบ	4.81	4.56	4.21	4.65	4.21	4.62	3.77
20.9%	ถ่วงน้ำหนัก	1.00	0.95	0.88	0.97	0.88	0.97	0.79
การเข้าถึง	คะแนนดิบ	4.91	4.78	5.00	4.25	4.10	4.38	3.87
17.0%	ถ่วงน้ำหนัก	0.83	0.81	0.85	0.72	0.70	0.74	0.66
สาธารณูปโภค	คะแนนดิบ	4.90	4.78	4.90	4.34	3.74	4.41	3.75
15.4%	ถ่วงน้ำหนัก	0.75	0.74	0.75	0.67	0.58	0.68	0.58
รวมค่าเฉลี่ย ถ่วงน้ำหนัก	100.0%	4.74	4.57	4.59	4.24	4.10	4.39	3.89

จากตารางที่ 2 พบว่า ตำบลที่ได้คะแนนตามเกณฑ์พิจารณาระดับที่ 1 มากที่สุด 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียง 4.74 คะแนน ตำบลศรี 4.59 คะแนน และตำบลบุญเรือง 4.57 คะแนน

จากนั้นจึงหาข้อมูลรายละเอียดใน 3 ตำบล เป้าหมายนี้ ในระดับที่ 2 โดยมีเกณฑ์การพิจารณา และน้ำหนักตามการลงคะแนนของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 5 เกณฑ์ ซึ่งปรับมาจากเกณฑ์ของ Şahin (2561, pp. 1991-2021.); Natgunanathan, Nisha, Xiang & Yi (2022, pp. 2020-2031) และ รุ่งอาทิตย์บุชานินทร์ และกฤษ จรินทร์ (2559, หน้า 1-10) และใช้วิธีในการให้คะแนนแต่ละเกณฑ์เช่นเดียวกันกับวิธีในตารางที่ 1 โดยได้ผลสรุปได้ดังนี้

1. เส้นทางระหว่างพื้นที่กับทรัพยากรต่อการเป็นชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติในจังหวัด ประกอบด้วยโรงพยาบาลหลัก ห้างสรรพสินค้า ศูนย์กลางการเดินทางของจังหวัด และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อในจังหวัดเชียงราย มีน้ำหนักคะแนน 15.3%

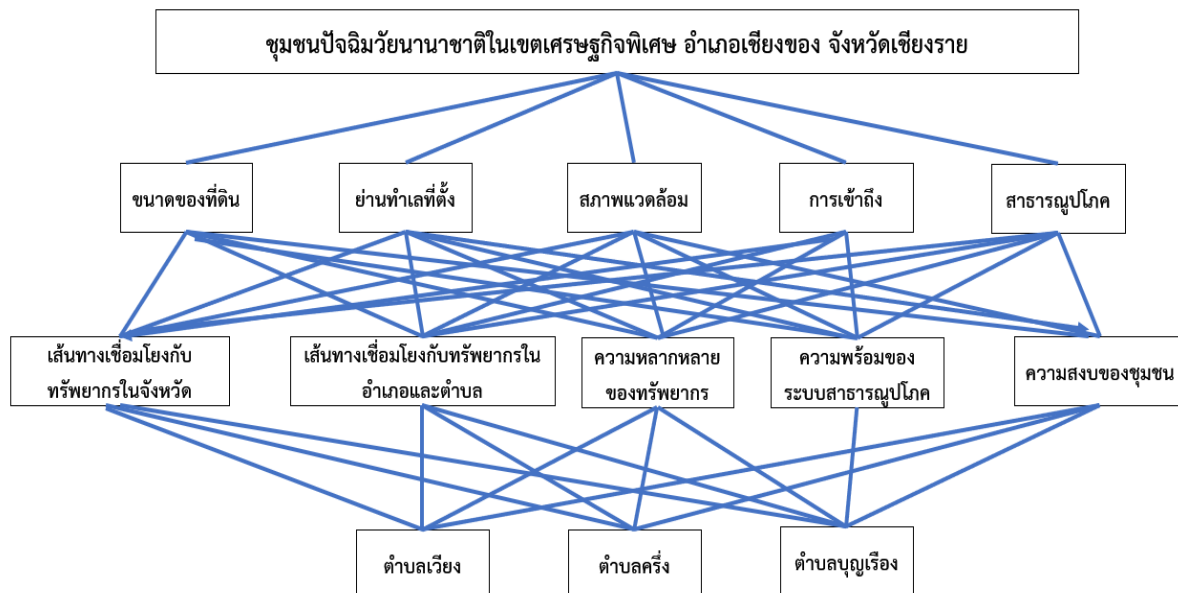
2. เส้นทางระหว่างพื้นที่กับทรัพยากรต่อการเป็นชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติในอำเภอ และตำบล ประกอบด้วย โรงพยาบาลประจำอำเภอ สถานที่ราชการในอำเภอ และตำบล ห้างสรรพสินค้าในอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตลาด วัด โบสถ์ มัสยิด และสถานที่สำหรับการออกกำลังกาย มีน้ำหนักคะแนน 23.2%

3. ความหลากหลายของทรัพยากรภายในพื้นที่ มีน้ำหนักคะแนน 22.6%

4. ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคภายในพื้นที่ มีน้ำหนักคะแนน 15.3%

5. ความสงบของชุมชน มีน้ำหนักคะแนน 23.7%

จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น ขั้นที่ 2 ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลำดับการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น

ผลการศึกษาโดยการออกสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล จากนั้นนำมาประชุมกลุ่มกับประชาชน และผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อยืนยันข้อมูล และสอบถามความเห็นเพิ่มเติมพบว่า การเข้าถึงทรัพยากรสำคัญในตัวเมืองจังหวัดเชียงรายนั้น ตำบลเวียง มีระยะทางห่างจากทรัพยากรสำคัญของจังหวัด ระหว่าง 87.1-105 กิโลเมตร ตำบลบุญเรือง มีระยะทางห่างระหว่าง 71.1-83.2 กิโลเมตร ระยะทางการเข้าถึงทรัพยากรด้านสถานที่ท่องเที่ยวพบว่า ตำบลเวียงอยู่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงราย ระหว่างตำบลเวียง มีทรัพยากรจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 3.4-7.6 กิโลเมตร ตำบลบุญเรือง มีทรัพยากรสำคัญ จำนวน 9 แห่ง มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 900 เมตร-33.7 กิโลเมตร ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ มีทรัพยากรสำคัญ จำนวน 6 แห่ง มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 67.7-178 กิโลเมตร ตำบลบุญเรือง อยู่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงราย ระหว่าง 39.8-150 กิโลเมตร ตำบลศรี้งอยู่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงราย มีระยะทาง 45.7-100 กิโลเมตร

ด้านทรัพยากรสำคัญต่อการเป็นชุมชนผู้สูงวัยนานาชาติภายในอำเภอ และภายในตัวตำบลพบว่า ตำบลเวียง มีทรัพยากร จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 3.4-7.6 กิโลเมตร ตำบลบุญเรือง มีทรัพยากรสำคัญ จำนวน 9 แห่ง มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 900 เมตร-33.7 กิโลเมตร ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ มีทรัพยากรสำคัญ จำนวน 6 แห่ง มีระยะทางห่างอยู่ระหว่าง 2.8-29.7 กิโลเมตร

ที่มา: https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1-p06pAuGt05W6ctdT03jN1e8_LaHaw6&ll=20.301412561704325%2C99.86650133965587&z=11

	หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย
	หมายถึง พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 3 ตำบล ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
	หมายถึง ห้างสรรพสินค้า
	หมายถึง ท่าอากาศยาน
	หมายถึง สถานีขนส่ง
	หมายถึง สถานพยาบาล

ในขณะที่ด้านความพร้อมของระบบสาธารณสุขโรคของตำบลเวียงมีความได้เปรียบอยู่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีหน่วยงานราชการส่วนกลางอยู่มาก แต่ในด้านความสงบของชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลเวียงจะมีน้อยที่สุดจากความพลุกพล่านของการเป็นตัวเมืองที่มากกว่า

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาพิจารณาให้คะแนน และทำการถ่วงน้ำหนักตามที่วางไว้ เพื่อหาคะแนนรวมจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในวิธีเดียวกับตารางที่ 2 จึงได้ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์ในระดับที่ 2 ของแต่ละตำบลในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

เกณฑ์	น้ำหนัก	ตำบลเวียง		ตำบลบุญเรือง		ตำบลศรี้ง	
		คะแนน	ถ่วงน้ำหนัก	คะแนน	ถ่วงน้ำหนัก	คะแนน	ถ่วงน้ำหนัก
เส้นทางเชื่อมโยงกับทรัพยากร	15.3%	4.20	0.64	4.00	0.61	4.00	0.61
ในจังหวัด							
เส้นทางเชื่อมโยงกับทรัพยากร	23.2%	4.78	1.11	4.33	1.00	4.22	0.8
ในอำเภอ และตำบล							
ความหลากหลายของทรัพยากร	22.6%	4.22	0.96	4.22	0.96	3.44	0.78
ความพร้อมของระบบ	15.3%	4.78	0.73	4.67	0.73	4.67	0.75
สาธารณสุขโรค							
ความสงบของชุมชน	23.7%	4.10	0.97	4.56	1.08	4.78	1.13
คะแนนรวม	100.0%		4.40		4.36		4.21

จากตารางที่ 3 ซึ่งได้จากการให้คะแนนของกรรมการ และการถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์ จะเห็นได้ว่าในอำเภอเชียงของ พื้นที่ตำบลเวียง มีคะแนนถ่วงน้ำหนักมากที่สุด คือ 4.40 คะแนน โดยมีคะแนนมากที่สุดในด้านเส้นทางเชื่อมโยงกับทรัพยากรในอำเภอ และตำบล คือ 4.78 คะแนน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่น้ำหนักมากที่สุด คือ 23.2% ในขณะที่พื้นที่ตำบลบุญเรือง มีคะแนนถ่วงน้ำหนักรองลงมา คือ 4.36 คะแนน โดยมีคะแนนมากที่สุดในด้านความพร้อมของระบบสาธารณสุขโรค คือ 4.78 คะแนน เท่ากับพื้นที่ตำบลเวียง และพื้นที่ตำบลศรี้ง มีคะแนนถ่วงน้ำหนัก 4.21 คะแนน โดยมีคะแนนมากที่สุดในด้านความสงบของชุมชน คือ 4.78 คะแนน

ดังนั้น พื้นที่ที่เหมาะสมในการเป็นชุมชนปศุสัตว์วนานาชาติในอำเภอเชียงของ คือ พื้นที่ในตำบลเวียง ซึ่งได้คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยสรุปได้ว่า จากจำนวนตำบลในอำเภอเชียงของ ทั้ง 8 ตำบล พิจารณาตามเกณฑ์ขั้นต้นระดับที่ 1 จากขนาดของที่ดิน ย่านทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อม การเข้าถึง และสาธารณสุขโรค ได้พื้นที่เป้าหมายเบื้องต้น 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียง ตำบลศรี้ง และตำบลบุญเรือง

เมื่อออกสำรวจพื้นที่จริง และจากการประชุมกลุ่มกับประชาชน และผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และนำมาให้กรรมการพิจารณาตามการถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย เส้นทางเชื่อมโยงกับทรัพยากรในจังหวัด เส้นทางเชื่อมโยงกับทรัพยากรในอำเภอ และตำบล ความหลากหลายของทรัพยากร ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค และความสงบของชุมชนพบว่า พื้นที่ที่เหมาะสมในการเป็นชุมชนปัจจัยนิเวศนาชาติในอำเภอเชียงของมากที่สุด คือ พื้นที่ในตำบลเวียง ซึ่งได้คะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ว่า แต่ละพื้นที่ในแต่ละตำบล เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นแล้ว มีคะแนนรวมถ่วงน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากแต่ละพื้นที่ล้วนได้รับการคัดเลือกมาจากข้อกำหนดเฉพาะทางสถาปัตยกรรม และการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง ทำให้ลักษณะแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก รวมทั้งโดยธรรมชาติของชุมชนในจังหวัดเชียงรายนั้นมีความเป็นอยู่ ความสงบร่มรื่นเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ที่จะเห็นความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจนจึงเป็นเรื่องระยะทางระหว่างพื้นที่เป้าหมายกับทรัพยากรสำคัญต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เทคนิคการเลือกทำเลที่ตั้งด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นเป็นวิธีการที่แม้จะมีขั้นตอนที่ค่อนข้างมาก แต่ได้รับการยอมรับสูง โดยเฉพาะเมื่อมีผู้เข้าร่วมพิจารณาที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมเช่นกัน

ทั้งนี้ เมื่อนำผลการวิจัยมาพิจารณากับทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากรแล้ว ในด้านคุณค่าของทรัพยากร (Value) ด้านความหายาก (Rareness) และความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Inimitable) นั้น แต่ละตำบลมีทรัพยากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นทรัพยากรในด้านวัฒนธรรมเป็นหลัก จึงยากต่อการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกันจึงมีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ความแตกต่างในประเด็นนี้จึงอยู่ที่ความหลากหลายของสถานที่เป็นหลัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ในชุมชนเอง ก็ยังมีเรื่องของขนาดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น วัด ที่เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมท้องถิ่น มีขนาดที่แตกต่างกันมาก อีกทั้งวัดบางแห่งเป็นอารามหลวง ในขณะที่บางแห่งเป็นวัดป่าที่มุ่งเน้นความสงบ ปฏิบัติสมาธิธรรมฐาน อันมีความแตกต่างกันแต่ล้วนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเช่นเดียวกัน แต่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้น ในมุมมองฐานทรัพยากรแล้ว การที่ชุมชนสามารถนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ได้ (Organization) จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ควรมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ แล้วนำมาร่วมกันพัฒนาให้เกิดเป็นทรัพยากรที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้ ตามหลักการ VRIO ของทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า พื้นที่ที่สำรวจล้วนแต่ได้รับคะแนนถ่วงน้ำหนักที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งหากพิจารณาการถ่วงน้ำหนักจะเห็นว่า แต่ละประเด็นก็มีน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันด้วยเช่นกัน เมื่อคะแนนที่ได้รับใกล้เคียงกันจึงส่งผลให้เกิดผลรวมที่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้น หากเทียบกับวิเคราะห์ด้วยวิธีการถ่วงน้ำหนักตามหลักการหาทำเลที่ตั้งทางโลจิสติกส์แล้ว จะเห็นว่าคะแนนถ่วงน้ำหนักควรมีความแตกต่างกันให้มากกว่านี้ ทั้งนี้ อาจใช้วิธีการเรียงลำดับเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย แต่กระนั้นจะเป็นวิธีการที่ค่อนข้างซับซ้อนต่อการพิจารณาด้วยเช่นกัน ซึ่งการปรับเปลี่ยนคะแนนถ่วงน้ำหนักจะส่งผลต่อการเลือกตำแหน่งที่ตั้งได้

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ใคร่ชี้แจงจากผลการวิจัยนี้ คือ ในการวิเคราะห์ผลโดยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นของการเลือกทำเลที่ตั้งตามหลักการทางวิศวกรรมโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

โดยการให้คะแนนจากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้ คือ กรรมการที่คัดเลือกโดยคณะผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงได้นำการประชุมกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบด้วย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การให้คะแนนองค์ประกอบในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ควรมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สนใจเข้ามาช่วยพิจารณาด้วย ซึ่งในที่นี้ คือ ผู้สูงวัยจากชาติต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่ทั้งนี้การวิจัยครั้งนี้ประสบปัญหาเนื่องจากเกิดโรคระบาดที่ส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่องทั่วโลกมาเป็นระยะเวลานานมากกว่า 1 ปี จึงต้องยกเว้นประเด็นเหล่านี้ไว้ด้วยความจำเป็น

ภาวะโรคระบาดจากโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากในการออกสำรวจในพื้นที่และการประชุมกลุ่ม ในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2564 ประเทศไทยมีการติดเชื้อโควิด-19 เป็นจำนวนมาก และในเขตจังหวัดเชียงรายเองก็มีผู้ติดเชื้อจำนวนมากด้วยเช่นกัน การออกสำรวจพื้นที่จึงมีปัญหายุ่งยากตามไปด้วย เนื่องจากประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการติดต่อกับนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัย ตามที่ทางการประกาศให้มีการเฝ้าระวังและรักษาระยะห่างระหว่างการพูดคุย การเข้าไปสอบถาม สัมภาษณ์คนในชุมชนจึงเป็นไปอย่างยากลำบาก ประกอบกับมีการปิดพื้นที่ไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าไปได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีการระบาดหนักและต่อเนื่อง ยิ่งส่งผลต่อการเก็บข้อมูลตามไปด้วย ทั้งในด้านของผู้ช่วยวิจัยเองที่มีความระวังในตัวโรคระบาดโควิด-19 ด้วยเช่นกัน กอปรกับการวิจัยที่มีระยะเวลายาวนาน จึงต้องมีการทบทวน และแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้าตลอดเวลา จึงได้ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนโยบาย และการนำไปใช้งาน

ผลการวิจัยได้พื้นที่ที่เหมาะสม ทั้งนี้เป็นผลการศึกษาเฉพาะด้านโลจิสติกส์การเข้าถึงและเชื่อมโยงกับทรัพยากรสำคัญเพียงด้านเดียว ต้องนำไปพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น หากมีการจัดตั้งชุมชนผู้สูงวัยในท้องถิ่นใดขึ้นมา ก็ตาม ต้องพิจารณาถึงสิ่งที่ท้องถิ่นนั้นขาดไป โดยควรมีการศึกษาร่วมกันระหว่างภาคราชการ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา ถึงการพัฒนาทรัพยากรที่ขาดไป หรือพัฒนาในการเข้าถึงทรัพยากรสำคัญนั้นที่สะดวก รวดเร็วมากที่สุด มีการสรรหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เพื่อสร้างความสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตแก่ผู้สูงวัยมากที่สุด

จากผลการวิจัยที่พบว่า แต่ละพื้นที่ที่ทำการศึกษาล้วนแต่มีทรัพยากรสำคัญสำหรับผู้สูงวัยนานาชาติภายในท้องถิ่นอยู่ทั้งสิ้น โดยตามหลักการของทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากรพบว่า คุณค่าของทรัพยากร ความหายากและทดแทนไม่ได้ของทรัพยากร เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างจุดแข็งให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งหน่วยงานระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ตลอดจนชุมชนเอง ควรตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรของตน พยายามสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้น (Value) โดยใช้หลักการของความหายาก (Rareness) และไม่สามารถทดแทนได้ในท้องถิ่น (Inimitable) อันจะเป็นการสร้างรายได้เปรียบให้แก่ชุมชนได้ในที่สุด ทั้งนี้ ตัวชุมชนเองย่อมเป็นผู้ที่สำคัญที่สุด (Organization) ที่จะตระหนักคุณค่านี้ ตลอดจนการสร้างและรักษาไว้เพื่อสร้างเป็นจุดแข็งของท้องถิ่นต่อไปอย่างยั่งยืน จึงใคร่ขอเสนอแนะแก่ชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานทั้งในระดับ

จังหวัดและท้องถิ่น ในการพิจารณาหลักการ คุณค่า หายาก ทดแทนไม่ได้ และการนำมาใช้ประโยชน์ (VRIN) เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ท้องถิ่น จังหวัด และประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

การใช้ตัวแบบคณิตศาสตร์ เช่น ระบบแมทริกซ์ เป็นตัวแบบที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ในกรณีมีปัจจัยข้อพิจารณาที่ละเอียดตามหลักการทางคณิตศาสตร์โลจิสติกส์ได้ โดยอาศัยการแก้สมการค่าต่าง ๆ และนำไปใช้หาคำตอบด้วยวิธีการของตัวแบบคณิตศาสตร์ หรือการหาค่าที่เหมาะสมที่สุดมาประกอบ จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาที่ได้ เป็นการศึกษาในพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เท่านั้น แต่จังหวัดเชียงรายมีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมากถึง 18 อำเภอ 123 ตำบล 1,270 หมู่บ้าน จึงมีพื้นที่ที่น่าศึกษาอีกจำนวนมาก เพื่อให้ครอบคลุมเป็นตัวเลือกต่อการสร้างชุมชนที่เหมาะสมมากที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถปรับใช้กับพื้นที่ในจังหวัดอื่น ๆ หรือในหัวข้ออื่น ๆ ด้วยการใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ วิธีการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นยังมีการบูรณาการร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น กระบวนการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision Analysis: MCDA) หรือตรรกศาสตร์คลุมเครือ (Fuzzy Logic) ที่สามารถนำมาใช้ และพบว่า เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจได้ดีขึ้น (ศิวรุช สงสุทธิ, กอบเกียรติ ผ่องพุดิ และเรืองโร โตกฤษณะ, 2560, หน้า 13-22)

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *ไทยหมุดหมาย ต่างชาติ "วัยเกษียณ" โอกาสขยับสู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.cherseryhome.com/content/8746/> [2563, 18 มีนาคม].
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2562). *คู่มือผู้สูงอายุ สุขภาพสูงวัย ดูแลได้ด้วยตัวเอง*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2566-2570* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://123.242.164.131/cpwp/wp-content/uploads/2021/10/planyear66_70_resize.pdf [2563, 12 กันยายน].
- นภัสวันต์ ชมภูนุช. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านระบบ QR Code ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นรินทร์ เอื้อศิริวรรณ, วิกรม พนิชการ, ดำรงค์ รังสรรค์ และอุบลรัตน์ วาริชวัฒนนะ. (2561). การกำหนดหลักเกณฑ์คัดเลือกตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งสถานีตรวจสอบน้ำหนัก โดยการใช้ทฤษฎีกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (AHP). *วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 7(1), หน้า 17-33.
- พงษ์มณฑา เกษรไพบุลย์. (2560). *พื้นที่ของผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- รุ่งอาทิตย์ บุชาอินทร์ และกฤษ จรินทร์. (2559). ปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนองค์การธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ด้านการเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านจัดสรรยุคใหม่. *วารสารปัญญาทัศน์*, 8(2), หน้า 1-10.
- วรังกูร อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2565). การศึกษาลำดับปัจจัยทางเลือกใช้พลังงานทดแทนของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอาหารโดยใช้กระบวนการลำดับเชิงวิเคราะห์ (AHP). *RMUTT Global Business and Economics Review*, 17(2), หน้า 134-147.
- ศิวรุธ สงสุทธิต, กอบเกียรติ ผ่องพุฒิ และเรืองโร โตภฤณณะ. (2560). กลยุทธ์ในการบริหารจัดการน้ำท่วมที่เกษตรกรยอมรับในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาฝักไห้. *วิศวกรรมสาร มก.*, 30(100), หน้า 13-22.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2561). *คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.boi.go.th/upload/content/AW_BOI_book_special%20economic%20zone_20170919_34463_5ae02f134d735.pdf [2563, 12 กันยายน].
- สำนักบริหารการทะเบียน จังหวัดเชียงราย. (2562). *ประกาศจำนวนประชากรปี 2542-2562*. เข้าถึงได้จาก: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php> [2563, 12 กันยายน].
- Gerhart, B. & Feng, J. (2021). The resource-based view of the firm, human resources, and human capital: Progress and prospects. *Journal of Management*, 47(7), pp. 1796-1819.
- Natgunanathan, I., Nisha, N., Xiang, Y. & Yi, S. (2022). Smart-area-selection based location privacy enhancement. *IEEE Systems Journal*, 16(2), pp. 2020-2031.
- Ransikarbum, K. & Khamhong, P. (2021). Integrated fuzzy analytic hierarchy process and technique for order of preference by similarity to ideal solution for additive manufacturing printer selection. *Journal of Materials Engineering and Performance*, 30(9), pp. 6481-6492.
- Şahin, M. (2021). Location selection by multi-criteria decision-making methods based on objective and subjective weightings. *Knowledge and Information Systems*, 63(8), pp. 1991-2021.
- Varadarajan, R. (2020). Customer information resources advantage, marketing strategy and business performance: A market resources based view. *Industrial Marketing Management*, 89, pp. 89-97.
- Wang, Y., Zhong, R. Y. & Xu, X. (2018). A decision support system for additive manufacturing process selection using a hybrid multiple criteria decision-making method. *Rapid Prototyping Journal*, 24(9), pp. 1544-1553.